

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Stankiewicz

w sprawie **P.B.**

wobec którego umorzono postępowanie o czyn z art. 296 § 2 i 3 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 15 lipca 2025 r.,

wniosku obrońcy o przyznanie P.B. zwrotu kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym,

na podstawie art. 626 § 2 k.p.k., k.p.k., art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz P.B. kwotę 6 720 zł (sześć tysięcy siedemset dwadzieścia złotych), jako zwrot wydatków poniesionych przez niego w postępowaniu kasacyjnym, z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 20 lutego 2025 r., wydanym w sprawie o sygn. I KK 48/23, po rozpoznaniu kasacji wniesionej przez obrońcę P.B. (adw. M.B.), uchylił w stosunku do P.B. zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 15 lipca 2022 r. (sygn. akt XVII Ka 1158/11), zaś wobec stwierdzenia wystąpienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności

czynu (z art. 296 § 2 i 3 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k.) umorzył postępowanie, obciążając kosztami procesu Skarb Państwa.

Adw. M.B. złożyła wniosek o zasądzenie na rzecz P.B. zwrotu kosztów ustanowienia obrońcy w postępowaniu kasacyjnym przed Sądem Najwyższym, w sprawie o sygn. akt I KK 48/23. W uzasadnieniu wniosku (uzupełnionego), zwrócono m.in. uwagę na rodzaj i szczególną zawilgość sprawy, „związanej z oceną czynności bankowych dokonywanych w latach 1998 - 1999, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z opinii biegłych sądowych, wielość dowodów z zeznań świadków, dowodów z dokumentów, o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności”. Podkreślono też, że sporządzenie kasacji wymagało bardzo dużego nakładu pracy związanego z oceną prawnokarną wszystkich istotnych okoliczności sprawy, co uzasadnia konieczność zasądzenia na rzecz P.B. zwrotu wynagrodzenia adwokata w wysokości 6 - krotności stawki minimalnej.

Obrońca przedłożyła także oświadczenie P.B. z dnia 21 maja 2025 r., w którym ww. wskazał: „na podstawie § 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku oświadczam, że w związku z zaangażowaniem adwokata do sporządzenia i wniesienia kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 15 lipca 2022 roku, sygn. akt XVII Ka 1158/21, poniosłem koszty w wysokości sześciokrotności minimalnej stawki wynagrodzenia adwokata, określonej wskazanym Rozporządzeniem”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz P.B. zwrotu wydatków poniesionych przez niego w postępowaniu kasacyjnym, z tytułu ustanowienia w sprawie obrońcy - co do zasady - zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 626 § 2 k.p.k., jeżeli w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie nie zamieszczono rozstrzygnięcia o kosztach, jak również, gdy zachodzi konieczność dodatkowego ustalenia ich wysokości lub rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wykonawczego, orzeczenie w tym przedmiocie wydaje odpowiednio sąd pierwszej instancji, sąd odwoławczy, a w zakresie dodatkowego ustalenia wysokości kosztów także referendarz sądowy właściwego sądu. Przepis ten znajduje zastosowanie w postępowaniu kasacyjnym w związku z odesłaniem

zawartym w art. 637a k.p.k. W orzeczeniu kończącym postępowanie kasacyjne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2025 r., I KK 48/23) rozstrzygnięto co do zasady o kosztach procesu związanych z tym postępowaniem (obciążono nimi Skarb Państwa), jednakże z uwagi na brak stosownego wniosku obrońcy P.B., nie rozstrzygnięto wówczas o poniesionych przez niego kosztach zastępstwa procesowego. W myśl generalnej zasady, wynikającej z art. 632 pkt 2 k.p.k., w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania koszty procesu, a więc i uzasadnione wydatki, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy (art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k.), ponosi w sprawach z oskarżenia publicznego - Skarb Państwa. Zatem, co do zasady, to Skarb Państwa pokrywa koszty niniejszego postępowania, które w odniesieniu do P.B., w wyniku uwzględnienia wniesionej na jego rzecz kasacji zakończyło się umorzeniem postępowania, wobec stwierdzenia wystąpienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności przestępstwa.

Podstawę prawną do ustalenia wysokości wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem jednego obrońcy, stanowią przepisy ustawy z dnia 26 maja 1982 r. -Prawo o adwokaturze (Dz.U.2024.1564 tj. z dnia 2024.10.22) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2023, poz. 1964 ze zm.). Wynagrodzenie adwokata ustanowionego z wyboru ustalane jest w granicach dopuszczalnej, szerokiej autonomii (art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze). Zasada umowności ustalania opłat za czynności adwokackie, uwzględniająca prawa rynku, obowiązuje jednak tylko między stronami umowy (adwokatem i jego mocodawcą). Ustalona w umowie wysokość opłat za czynności adwokackie nie musi stanowić podstawy zasądzenia przez sąd poniesionych przez tę stronę kosztów zastępstwa prawnego i nie jest ona dla sądu wiążąca. W przypadku bowiem opłat za czynności adwokackie przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę do zasądzenia zwrotu kosztów obrony, sytuacja przedstawia się inaczej, gdyż podlegają one określonym limitom. Wysokość kosztów procesu związanych z udziałem obrońcy lub pełnomocnika będącego adwokatem, zasądzanych w sprawie karnej od Skarbu Państwa lub przeciwnika procesowego na rzecz strony, której racje zostały w procesie

uwzględnione, jest limitowana wysokością rzeczywiście poniesionych kosztów. Jak wynika z § 15 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia, opłaty stanowiące podstawę zasądzenia kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich ustala się z uwzględnieniem stawek minimalnych określonych w rozdziałach 2 - 4, z czego wnioskować należy, że są one podstawą do ustalenia wynagrodzenia. Zasądzenie kosztów obrony wyższych od wskazanych powyżej stawek minimalnych (maksymalnie w wysokości ich sześciokrotności) wymaga wykazania i ustalenia okoliczności uzasadniających takie rozstrzygnięcie, wymienionych w § 15 ust. 3 powołanego wyżej rozporządzenia. Ocenie sądu podlegają takie wyznaczniki, jak m.in. niezbędny nakład pracy adwokata, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, w korelacji względem rodzaju i stopnia złożoności sprawy oraz obszerności zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, tudzież wkład jego pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie. Nadto, zgodnie z § 16 powołanego wyżej rozporządzenia, wniosek o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich może zawierać oświadczenie o wysokości kosztów obciążających stronę z tytułu wynagrodzenia adwokata. W braku takiego oświadczenia, opłatę ustala się w wysokości odpowiadającej stawce minimalnej, chyba że okoliczności określone w § 15 ust. 3 przemawiają za innym jej ustaleniem. W orzecznictwie słusznie przyjmuje się, że sąd może zatem kontrolować wysokość żądanego przez stronę wynagrodzenia adwokata (radcy prawnego) w zakresie przekraczającym stawki minimalne, określone w przepisach wskazanych w rozporządzeniu, przy czym kontrola ta dokonywana ma być przy uwzględnieniu niezbędnego nakładu pracy obrońcy lub pełnomocnika, a także charakteru sprawy i wkładu pracy zastępcy prawnego w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia (por. m.in. postanowienia SN: z 23 marca 2011 r., I KZP 1/11, OSNKW 2011, z. 5, poz. 38; z 24 stycznia 2018 r., II KK 324/16; z 18 lutego 2020 r., V KK 534/18; z 23 października 2024 r., III KK 566/23).

W świetle powyższych uwarunkowań, mając na względzie okoliczności niniejszej sprawy i jej złożony charakter, złożoność i obszerność materiału

dowodowego a także merytoryczną treść wniesionej na rzecz P.B. kasacji oraz znaczny nakład pracy obrońcy (adw. M.B.) związany z jej merytorycznym przygotowaniem i rzetelnym uzasadnieniem podniesionych zarzutów, co przyczyniło się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy, Sąd Najwyższy uznał za zasadne kwotę należnego wynagrodzenia (opłaty za sporządzenie i wniesienie kasacji, *nota bene* zgodnie ze złożonym oświadczeniem P.B.), podwyższyć do wysokości sześciokrotności stawki minimalnej, tj. kwoty 4320 zł (720 zł x 6 - *vide* § 11 ust. 3 pkt 1 powołanego wyżej rozporządzenia).

Nadto, mając na uwadze z jednej strony zawły charakter przedmiotowej sprawy kasacyjnej i obszerność zgromadzonego w niej materiału dowodowego, a z drugiej to, że przedłożone oświadczenie wskazuje jedynie na wysokość kosztów obciążających stronę z tytułu sporządzenia i wniesienia kasacji, natomiast sama skarga została rozpoznana na jednym terminie rozprawy, Sąd Najwyższy uznał, że wysokość tych kosztów, współmierna do nakładu pracy adwokata przy wykonywaniu czynności procesowej w postaci udziału w rozprawie kasacyjnej, powinna przekraczać w pewnym stopniu stawkę minimalną określoną w § 11 ust. 2 pkt 6 powołanego wyżej rozporządzenia i dlatego zasądził ją w wysokości 2 400 zł (1200 zł x 2).

Reasumując, łączna kwota zasądzona od Skarbu Państwa na rzecz P.B. (6 720 zł), tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem przez niego jednego obrońcy na potrzeby postępowania kasacyjnego, należycie uwzględnia niezbędny nakład pracy obrońcy, a także charakter przedmiotowej sprawy kasacyjnej i wkład pracy zastępcy prawnego w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, a zarazem nie przekracza górnej granicy (sześciokrotności stawki minimalnej) limitowanej adekwatnymi, powołanymi wyżej przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2025 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2023 r., poz. 1964 ze zm.).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

[WB]

[a.ł]

